

OVERWINTERENDE GANZEN IN BELGIE IN HET SEIZOEN 1975-76

Inleiding

De opeenvolgende zachte winters zijn wellicht een oorzaak van de lage ganzenaantallen in ons land gedurende 1975/76; deze toestand lijkt aldus sterk op het seizoen 1974/75 (Watervogels 1: 103-104).

Het merendeel van de ganzen overwintert in de drie traditionele regio's: Damme en secundaire pleisterplaatsen in de kustpolders (oud- en middelland), het Zwin met achterliggende nieuwlandpolders en de Beneden-Scheldepolders ten N en NW van Antwerpen.

Uit de Kempen kregen we weinig meldingen, o.a. Maaseik (Limburg); verder verspreide en toevallig pleisterende groepjes uit een 10-tal lokaliteiten (o.a. Assebroek, Bonheiden, Harchies, Neerijse, Woumen).

Globaal aantalsverloop (zie tabel 1 en 2)

Na de normale breedfrontdoortrek van grauwe ganzen vanaf het eerste oktoberweekend, komen op 8 november de eerste 25 kleine rietganzen te Damme toe, een aantal dat tot 100-125 oploopt tegen het einde van de maand. Op 18 november volgen de eerste kol-

ganzen, waarvan de aantallen tot de eerste decemberweek onder de 1000 blijven. De eerste soort bereikt op 21 december haar wintermaximum van 950 ex.; onmiddellijk daarop begint een sterke uitzwerming naar de polders rond Meetkerke. In deze laatste decade worden in de Scheldepolders aantallen van circa 800 kol- en 800-1100 rietganzen genoteerd, wat beduidend hoger ligt dan in 1974/75.

Reeds op 2 januari bereikt de kolgans te Damme haar (zeer laag) wintermaximum van 3380 ex. (gemiddeld 6-7000), een aantal dat zowat twee weken in de streek op peil blijft, in tegenstelling tot het bestand kleine rietganzen, dat sterk terugvalt. Rond 20 januari, na een periode met zacht weer, zijn zowel rond Damme, in de zeepolders en de Scheldegebieden vrijwel geen groepen meer aanwezig: de meeste kol- en rietganzen zitten dan in Zeeuwsch-Vlaanderen (o.a. in de Braakman).

Met de plotse temperatuurdaling en sneeuwval rond 24 januari en de koude periode die tot 6 februari aanhoudt, worden er opnieuw op meerdere plaatsen

Tabel 1: Ganzaantallen te Damme in het seizoen 1975/76 : maxima per decade; (cursief: inclusief secundaire pleisterplaatsen)

Geese at Damme in 1975/76 : maximal numbers per decade; (in italics: including secondary refuges in the coastal polders).

	A. albifrons	A. brach.	A. fabalis	A. anser	B. leucopsis	B. bernicla	B. canadensis
Nov. 1	-	25	-	-	-	-	-
2	25	85	-	-	-	-	-
3	725	110	-	-	-	-	-
Dec. 1	1100	750	3	-	-	-	-
2	2850	930	15	1	2	-	1
3	3000	950	1	2	2	1	-
		<i>965</i>	<i>5</i>				
Jan. 1	3380	95	-	-	4	-	-
2	3000	75	1	2	-	-	-
3	1235	100	27	3	5	-	-
	<i>1355</i>	<i>260</i>	<i>32</i>				
Feb. 1	1360	50	77	-	1	-	-
2	28	240	3	-	6	1	-
	<i>1200</i>	<i>310</i>	<i>500*</i>		<i>1</i>	<i>1</i>	

* Groepen uit Zwinstreek
Flocks from Zwin-area

Obs.: E. Kuyken

ganzen gesignaleerd. Vooral ook rietganzen zakken talrijk vanuit Zeeuwsch-Vlaanderen af naar de Zwinpolders (max. van 750 ex. op 28 januari) en zelfs tot in de omgeving van Damme. Kol- en kleine rietganzen bereiken hier weer aantallen van respectievelijk 1350 en 310 ex. Vanwaar deze laatste soort plots opnieuw aankomt is niet duidelijk: ongekende, kleinere pleisterplaatsen in NW-Frankrijk of zelfs Zeeland lijken ons niet uitgesloten.

Wanneer op 6 februari de dooi inzet wordt Damme en omgeving vlug verlaten; tegelijk stijgen de aantallen in het Zwin (tot 1500 op tijdelijke slaappleaats als gevolg van verstoringen in Damme).

Vooral de Scheldepolders krijgen nu een kortstondige toename tot een maximum van 3000 kolganzen op 7 februari en 700 rietganzen de 15de; deze aantallen staan duidelijk in relatie met de pleisterplaats in Saaftinge.

In Damme en omgeving worden op 14 en 16 februari de laatste ganzen gezien; ondanks een beduidende vorstperiode in de weken daarna keren ze niet terug.

Bij de kolgans werd op 21 steekproeven (totaal circa 2700 ex.) een gemiddeld aantal eerstejaarsvogels van 39,9 % vastgesteld; dit ligt iets boven het gemiddeld percentage van de laatste tien winters.

Tabel 2: Waarnemingen van ganzen in de Zwinstreek (A) en de beneden-Scheldepolders (B) in 1975/76.

Observations of geese in the Zwin-area (A) and the Scheldt Polder area (B) in 1975/76.

		A. albifrons	A. brach.	A. fabalis	A. anser	B. leucopsis	B. bernicla	
A. Zwin ')	Nov. 9	-	-	-	-	-	2	
	Dec. 4	20	-	-	-	-	-	
		7	-	-	-	-	-	8
	Jan. 11	-	-	-	-	-	-	2
		25	98	-	112	-	-	-
		28	-	-	750	-	-	-
	Feb. 4	100den*	-	-	-	-	-	-
		(hundreds)	-	-	-	-	-	-
		11	1500*	-	-	-	-	-
	Mar. 19	14	270	3	2	-	-	2
21-28		120	-	-	-	-	-	
Apr. 4	-	-	-	-	-	-	3-5	
	-	-	-	-	-	-	3	
B. Schelde '')	Nov. 26	-	-	-	140	-	-	
	Dec. 20	335	-	150	35	80**	-	
		24	750-800	-	8-1100	-	-	-
	Jan. 18	-	-	8	-	-	-	-
		29	23	-	25	-	-	-
	Feb. 7	3000	-	20	-	-	-	-
		15	800	-	700	-	-	-
		22	30	-	-	-	-	-

* Ganzen uit Damme op slaapplaats
Geese from Damme at nocturnal roost

** Ganzen uit Saaftinge (Nl.)
Geese from Saaftinge

')Obs.: G. Burggraeve
E. Kuyken

'') Obs.: G. Bulteel
J. de Ridder

Summary

Due to mild weather, the number of geese remained low. At the most important site, Damme, a maximum of only 3380 whitefronts and of 950 pinkfeet occurred; dates of arrival and departure, however, were quite normal. The Zwin-reserve was of importance from the end of January until mid-February, when 1500 whitefronts (from Damme) and 750 bean geese stayed during some days.

Peak numbers of 8-1100 bean geese and 3000 whitefronts have been noted in the polder area of the lower Scheldt-river. After an early departure, started about January 20th, many geese returned due to a cold-wave between January 24th and February 6th. Most of them leaved the country before the end of February. About 40% of the whitefronts were juveniles.

Dr. Eckhart Kuyken - IWRB-Belgische sectie; Lab. voor Oecologie der Dieren, Zoögeografie en Natuurbehoud, K.L. Ledeganckstraat 35, B 9000-Gent.

LET OP GEMERKTE RIETGANZEN

In Zweden is een drie-jarig ganzen-onderzoekproject gestart, dat vooral is gericht op de rietgans.

Het doel van het onderzoek is de intensivering en coördinatie van het onderzoek naar de trekwegen, winter- en rustgebieden, ruigewoonten en broedhabitat.

Deze herfst (1977) zijn een aantal rietganzen geringd met rode halsbanden; het ringen zal ook gedurende het hele winterseizoen 1977/78 doorgang vinden.

(In de herfst van 1976 is het onderzoek al bescheiden gestart; er zijn toen een gering aantal vogels geringd met een witte halsband).

De halsbanden dragen een kenteken, bestaande uit een letter en twee cijfers.

De banden kunnen gemakkelijk worden ontdekt op een afstand van 1 km. en kunnen worden afgelezen door een telescoop op een afstand van 200-350 mtr. De geringde ganzen trekken vermoedelijk voor een groot gedeelte naar Nederland. Wie een dergelijke vogel waarneemt kan dit rechtstreeks melden aan de organisator van het onderzoek, Leif Nilsson, Department of Zoology, University of Lund - S 22362, Lund, Sweden.

Daarnaast gaat het onderzoek van de rietgans door de Zentrale für die Wasservogelforschung (DDR) verder. Vorig jaar gemerkte vogels dragen een blauwe halsband en een wimpel (ad.gent: geel; ad.gans: rood; juveniel: wit).

De in 1977 gemerkte vogels dragen een gele band met twee letters achter of onder elkaar.

Waargenomen vogels kunnen rechtstreeks worden gemeld aan Dr. H. Litzbarski, Zentrale für die Wasservogelforschung, 15, Potsdam, Sanssouci, Villa Liegnitz, DDR.

Het is ook mogelijk waargenomen vogels (zowel Zweedse als Oostduitse) door te geven aan het RIN te Leersum, die dan voor doorzending van de gegevens zorgdraagt.

